

ຫຼັກສູດ ສໍາລັບອົບຮົມ ອາສາສະມັກ ໄວໜຸ່ມ “ເພື່ອນຊ່ວຍເພື່ອນ”

ສະມາຄົມສົ່ງເສີມສຸຂະພາບຄອບຄົວ, 2016

ບົດທີ 7 (45 ນາທີ)

ບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບ ຂອງ ໄວລຸ້ນ ໃນປັດຈຸບັນ

ບາງບັນຫາສຸຂະພາບຂອງໄວລຸ້ນ

- ການພັກຜ່ອນທີ່ບໍ່ພຽງພໍ (ຕິດເຮຼມ, ຕິດຮູບເງົາ, ຕິດຫຼິ້ນ, ...)
- ການບໍ່ມັກອອກກຳລັງກາຍ (ບໍ່ຫຼິ້ນກິລາ, ບໍ່ອອກແຮງງານ)
- ພິດຕິກຳ ການກິນ/ໂພຊະນາການບໍ່ຖືກຕ້ອງ
- ການອານະໄມຕົນຕົວ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ການກະທຳໃນສິ່ງທີ່ທ້າທາຍເກີນໄປ (ຂັບລົດໄວ, ແຂ່ງລົດ)
- ການນຳໃຊ້ (ເສບ) ສິ່ງທີ່ມືນເມົາ (ກິນເຫຼົ້າ, ເບ້ຍ, ກາເຟ,..)
- ການນຳໃຊ້ (ເສບ) ສິ່ງເສບຕິດ (ຢາສູບ, ຢາເສບຕິດ, ...)
- ມີເພດສຳພັນໄວຂຶ້ນ
- ມີການແຕ່ງງານໃນອາຍຸຍັງນ້ອຍ ລວມມີການຖືພາໃນໄວລຸ້ນສູງ
- ການມີເພດສຳພັນທີ່ບໍ່ປອດໄພ (ບັນຫາທີ່ຕາມມາ ແມ່ນ ພະຍາດຕິດຕໍ່ທາງເພດສຳພັນ ແລະ ການຖືພາທີ່ບໍ່ຕັ້ງໃຈ)

ໄວລຸ້ນ ແມ່ນໄວຊອກຮູ້ຊອກຮຽນ ຢາກທົດລອງ ຢາກມີປະສົບການ

ຄຽງຄູ່ກັບຄວາມຮູ້ດ້ານວິຊາສະເພາະ

- ໄວລຸ້ນ/ໄວໜຸ່ມ ຈຳເປັນຕ້ອງມີ ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບໂຕເອງ ແລະ ປັດໃຈອ້ອມຂ້າງ ເພື່ອປອ້ງກັນການພາດໂອກາດເກັບກ່ຽວປະສົບການທີ່ດີໃນຊີວິດ
 - ໂດຍສະເພາະ ຄວາມຮູ້ດ້ານສຸຂະພາບຈະເລີນພັນ ເພາະເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດໃນຊີວິດປັດຈຸບັນ ແລະ ອານະຄົດ
 - ທັກສະຊີວິດ

- ການປັບຕົວໃຫ້ເຂົ້າສັງຄົມປັດຈຸບັນ ທີ່ມີທັງໂອກາດ ແລະ ສິ່ງຫຍຸ້ງຫຍຸ້ງ ຫຼາຍດ້ານປົນເປກັນ

7.1 ພະຍາດຕິດຕໍ່ທາງເພດສໍາຜັນ

- ແມ່ນພະຍາດຊຶມເຊື້ອ ຊຶ່ງສາມາດຕິດຕໍ່ ຈາກບຸກຄົນຫາ
ບຸກຄົນ ໂດຍຜ່ານທາງເພດສໍາຜັນ
- ແຕ່ວ່າ ບາງຊະນິດພະຍາດ ສາມາດຕິດຕໍ່ໄດ້ທາງເລືອດ
ແລະ ຈາກແມ່ສູ່ລູກ

ຕິດຕໍ່ໄດ້ແນວໄດ້

- ທາງເພດສໍາພັນ:
 - ຍ້ອນການມີເພດສໍາພັນທີ່ບໍ່ປ້ອງກັນ

- ທາງເລືອດ:
 - ຍ້ອນມີບາດແຜຂອງຜິວໜັງ ທີ່ໄປສໍາພັດກັບເລືອດ ຫຼື ຜະລິດຕະພັນຂອງເລືອດ ຂອງຜູ້ທີ່ມີ

- ຈາກແມ່ສູ່ລູກ:
 - ໃນໄລຍະຖືພາ: ເຊື້ອສາມາດຜ່ານແຮ່ ໄປຫາລູກ
 - ໄລຍະເກີດລູກ: ລູກມີໂອກາດໄດ້ຮັບເຊື້ອ ຈາກການສໍາພັດໂດຍກົງ ແລະ ໄດ້ມາຈາກເລືອດຂອງແມ່
 - ໄລຍະໃຫ້ນົມລູກ: ເຊື້ອໄດ້ຜ່ານໄປນໍານໍານົມຫາລູກ

ພາບ ແບ່ງຕາມ ໝວດເຊື້ອພະຍາດ

ເຊື້ອຈຸລິນຊີ (Bacteria)	ເຊື້ອຈຸລະໂຣກ (Virus)	ເຊື້ອຈຸລັງດຽວ (Protozoa)
ໜອງໃນແທ້ (Gonorrhoea)	ຕຸ່ມໃສອະໄວຍະວະ (Genital Herpes)	ແມ່ກາຟາກ (Trichomonas)
ໜອງໃນທຽມ (Chlamydia)	ຫອນໄກ່ (Genital Wards)	
ຊິຟິລິດ (Syphilis)	ເຮັດໄອວີ (HIV)	
ແຜຣີມອ່ອນ (Chancroid)	ອັກເສບຕັບ B ແລະ C	
ເຊື້ອ Treponemapallidium		
ເຊື້ອ Hemophilus ducreyi		

ພາບ ແບ່ງຕາມ ໜວດອາການ

- ❑ ລົງຂາວ (ອັກເສບຊ່ອງຄອດ, ອັກເສບປາກມົດລູກ, ໜອງໃນ)
- ❑ ໜອງຍ້ອຍ (ໜອງໃນແທ້ Gonorrhoea, ໜອງໃນທຽມ Chlamydia)
- ❑ ບາດແຜອະໄວຍະວະເພດ (ແຜຮິມອ່ອນ, ຕຸ່ມໃສອະໄວຍະວະເພດ ອາດເປັນຢູ່ຜິ່ງປາກ ແລະ ຮູກິ້ນ (Herpes), ຊິຟິລິດ ຊຶ່ງສາມາດສົ່ງຕໍ່ຫາລູກ)
- ❑ ເຈັບທ້ອງນ້ອຍ (ຍ້ອນເຊື້ອ Gonorrhoea, Chlamydia, Anaerobe ເນື່ອງມາຈາກການເປັນໜອງໃນ ຫຼື ອັກເສບປາກມົດລູກ)
- ❑ ຖົງອັນທະໄຄ່ (ຍ້ອນເຊື້ອໜອງໃນແທ້ Gonorrhoea ຫຼື ໜອງໃນທຽມ Chlamydia ສະນັ້ນ ລາງເທື່ອມີໜອງຍ້ອຍປາຍອະໄວຍະວະນໍາ)
- ❑ ຝີໝາກມ່ວງ (ເຊື້ອ Chlamydia ຫຼື Hemophylus ໄລຍະບົ່ມເຊື້ອດິນ, ມີກະດັນຢູ່ແອບແອຂາຫຼາຍໜ່ວຍ)
- ❑ ເຫຍື່ອເມືອກຕາ (ຍ້ອນຕິດເຊື້ອ ໜອງໃນແທ້ ຫຼື ໜອງໃນທຽມ ຈາກພໍ່ແມ່)
- ❑ ມີຫູດປິ່ງຕາມອະໄວຍະວະເພດ (ຫູດ, ຕິ່ງ, ຫອນໄກ່, ຍ້ອນເຊື້ອຈຸລະໂຣກ)

7.2 ການຖືພາທີ່ບໍ່ຕັ້ງໃຈ

□ ຂໍ້ມູນອ້າງອີງວ່າ:

- ໃນແຕ່ລະປີ ຫຼາຍກວ່າ 15 ລ້ານ ເດັກຜູ້ຍິງ-ຍິງສາວ ອາຍຸ 10-19 ປີ ຈະກາຍເປັນແມ່
- ໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ຫຼາຍກວ່າ 1/3 ຂອງເດັກນ້ອຍຍິງ ແຕ່ງງານກ່ອນອາຍຸ 18 ປີ
- ໃນລາວ ແມ່ຍິງຈະແຕ່ງງານແຕ່ອາຍຸ 15-19 ປີ ມີ 22,2%
- ພາວະແຊກຊ້ອນຂອງການຖືພາ ເປັນສາຍເຫດສ່ວນໃຫຍ່ ຂອງການຕາຍ ຂອງແມ່ຍິງອາຍຸ 15-19 ປີ
- ທຸກໆປີ ມີແມ່ຍິງ ອາຍຸ 15-19 ປີ, ປະມານ 3 ລ້ານຄົນ ທີ່ເຮັດແທ້ງທີ່ບໍ່ປອດໄພ

ຫລຸດການຖືພາແບບບໍ່ຕັ້ງໃຈ = ຫລຸດການເຮັດຫລຸລູກທີ່ບໍ່ປອດໄພ

ຜົນສະທ້ອນຂອງການຖືພາໃນໄວລຸ້ນ

□ ຕໍ່ແມ່ຍິງ:

- ໄວລຸ້ນຍິງທີ່ຖືພາ ມັກຈະຢຸດຕິການສຶກສາຂອງເຂົາເຈົ້າ ເຊິ່ງມັນຈະເສັຍໂອກາດໃນການຮຽນໃຫ້ສໍາເລັດ ແລະ ມີວຽກເຮັດງານທຳທີ່ດີ ແລະ ສ່ຽງຕໍ່ການມີຊີວິດເປັນຢູ່ແບບຂາດເຂີນ ຍາກຈົນໄດ້ ເປັນພາລະແກ່ຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ
- ຄວາມສ່ຽງຂອງການເສຍຊີວິດ ໃນເວລາເກີດລູກ ແມ່ນ 2 ເທົ່າ ໃນກຸ່ມອາຍຸ 15-20 ປີ ແລະ 5 ເທົ່າ ສໍາລັບເດັກຍິງທີ່ຕໍ່າກວ່າ 15 ປີ

□ ຕໍ່ເດັກ:

- ເກີດກ່ອນກຳນົດ
- ນໍ້າໜັກຕໍ່າ
- ຕາຍເກີດ (ຕາຍແຕ່ໃນທ້ອງ)
- ໂອກາດ ມີຊີວິດລອດໃນໜຶ່ງປີ ຕໍ່າ
- ແມ່ມີບັນຫາໃນການລ້ຽງດູ (ນົມແມ່, ໂພຊະນາການ, ການກະຕຸ້ນມັນສະໝອງ ແລະ ທາງສັງຄົມ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງເດັກຖືກປະປ່ອຍ)